

ZR.5144.18.2024.AM

Pozwolenie nr 17/R/2024

Na podstawie art.36 ust.1 pkt 1 i 3, ust. 3, art.4, art.6 ust. 1 pkt 2 lit. a, art.7 pkt 1, art.89 pkt 2 i art.91 ust.4 pkt 4 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jednolity – DzU z 2022, poz. 840, ze zm.), Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 sierpnia 2018 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (tekst jednolity – DzU z 2021 r., poz. 81) oraz art.104 Ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jednolity – DzU z 2023 r. poz. 775),

po rozpatrzeniu wniosku z dnia 12.02.2024 r., złożonego w dniu 14.02.2024 r. przez Parafię Rzymskokatolicką pw. Wniebowzięcia NMP w Uszycach, gm. Gorzów Śląski, z siedzibą: Uszyce 71, 46-310 Gorzów Śląski; uzup. w dniu 13.03.2024 r.;

o udzielenie pozwolenia na wykonanie prac konserwatorskich przy następujących zabytkach **z kościoła parafialnego pw. Wniebowzięcia NMP w Uszycach, gm. Gorzów Śląski:**

1. **Rzeźby: Chrystus Ukrzyżowany, Matka Boska i św. Jan Ewangelista z Grupy Ukrzyżowania** (gotyk, XVI w., drewno polichromowane, złoczone);

Zespół trzech rzeźb na belce tęczowej, z figurą Chrystusa Ukrzyżowanego i ustawionych po bokach figur Matki Boskiej i św. Jana Ewangelisty; rzeźby pełnoplastyczne. Ciało Chrystusa ukazane nagie, z biodrami osłoniętymi perizonium, ręce rozłożone, głowa opuszczona na prawe ramię, nogi zgięte, stopy złożone. Maria zwrócona w lewą stronę, ukazana z rękoma skrzyżowanymi na piersi; odziana suknią i płaszcz, głowa osłonięta chustą. Święty zwrócony w prawą stronę, z prawą ręką ułożoną na piersi, lewa opuszczona, w dłoni księga; odziany w suknię i płaszcz.

2. **Obraz „Chrystus niosący krzyż”** (barok, XVIII w., olej na płótnie, rama: drewno polichromowane, złoczone);

Prostokątny obraz, ujęty obramieniem zdobionym profilami, z przedstawieniem postaci Chrystusa niosącego krzyż. Sylwetka ukazana w półpostaci, en trois quarts, z głową ujętą niemal frontalnie. Prawa ręka uniesiona ku górze, podtrzymuje ramię krzyża. Sylwetka odziana w suknię, wokół szyi sznur. Głowa w koronie cierniowej, w aureoli.

3. **Obraz „Św. Bogumił”** (późny barok, 1790, olej na płótnie, rama: drewno polichromowane, złoczone);

Owalny obraz, ujęty w wypukłej ramie, ozdobionym ornamentem akantowym, ze sceną przedstawiającą św. Bogumiła zwróconego ku postaci Madonny z Dzieciątkiem, na tle pejzażu z rzeką z rybami; w górze – Oko Opatrzności. Święty ukazany w pozycji stojącej, zwrócony w prawą stronę, odziany w szaty biskupie. Maria ukazana w pozycji siedzącej,

z Dzieciątkiem usadowionym przy prawym boku, sylwetka osłonięta udrapowaną szatą, Dzieciątko nagie. Na obrazie szarfa z inskrypcją.

objętych formą ochrony poprzez wpis do rejestru zabytków decyzjami pod numerem: B-81/95 z dnia 15.05.1995 r.; ks.B.t.II-83/1-17/06 z dnia 20.09.2006 r.;

polegających na wykonaniu prac konserwatorskich w zakresie konserwacji technicznej i estetycznej ww. zabytków;

oraz po ocenie danych przedstawionych we wniosku i załączonych do niego dokumentów:

1. „Program prac konserwatorskich drewnianych rzeźb będących na wyposażeniu wnętrza kościoła parafialnego pw. Wniebowzięcia NMP w Uszycach. Rzeźby gotyckie ze sceny Ukrzyżowania”, załącznik nr 1;
2. „Program prac konserwatorskich dwóch barokowych obrazów olejnych na płótnie: „Chrystus niosący krzyż”, „Święty Bogumił” – z wyposażenia wnętrza kościoła parafialnego pw. Wniebowzięcia NMP w Uszycach”, załącznik nr 2;

opracowanych przez mgr Grażynę Lazarowicz, dyplomowaną konserwator dzieł sztuki;

Opolski Wojewódzki Konserwator Zabytków pozwala

na wykonanie następujących prac przy przedmiotowym zabytku:

I. Rzeźby:

1. Wykonanie odkrywek stratygraficznych oraz przeprowadzenie badań laboratoryjnych na zbadanie spoiwa i wybranych pigmentów, w celu rozpoznania stratygrafii warstw oraz budowy technologicznej obiektów.
2. Oczyszczenie obiektów z zabrudzeń powierzchniowych (odkurzenie przy pomocy pędzli).
3. Przeprowadzenie dezynfekcji i dezynsekcji metodą nastrzykiwania i pędzlowania drewna (środki chemiczne).
4. Usunięcie przemalowań (metody mechaniczno-chemiczne przy użyciu środków dobranych na podstawie prób).
5. Usunięcie ewentualnych kitów i starych napraw.
6. Impregnacja.
7. Uzupelnienie ubytków drewna przy użyciu fleków i żywicy.
8. Sklejenie pęknięć drewna.
9. Podklejenie odspojonych oryginalnych warstw gruntu i polichromii.
10. Zabezpieczenie oryginału werniksem retuszera.
11. Uzupelnienie ubytków gruntu zaprawą kredowo-klejową.
12. Uzupelnienie ubytków warstwy malarskiej, retuszem naśladowczym.
13. Retusz złocień złotem w proszku, na wypunktowanym pulmencie i zabezpieczenie odpowiednim lakierem.
14. Zabezpieczenie rzeźb werniksem damarowym matowym.

II. Obraz „Chrystus niosący krzyż” wraz z ramą:

1. Wyjęcie z ramy, zdjęcie z krosna i wstępna dezynfekcja.
2. Oczyszczenie z brudu powierzchniowego lica.

3. Oczyszczenie odwrocia.
  4. Usunięcie pociemniałego werniksu.
  5. Usunięcie ewentualnych wcześniejszych reperacji i przemalowań (metody mechaniczne i chemiczne, po przeprowadzeniu prób).
  6. Prostowanie deformacji płótna.
  7. Konsolidacja łuszczących się warstw gruntu i warstwy malarskiej.
  8. Uzupelnienie ubytków płótna i reperacje lokalne.
  9. Uzupelnienie ubytków zaprawy kitem emulsyjnym i zaizolowanie powierzchni kitów.
  10. Dezynfekcja i dezynsekcja krosna.
  11. Wzmocnienie struktury drewna krosna flekami lub masą żywiczną i uzupelnienie brakujących klinów.
  12. Napięcie obrazu na przygotowane krosno.
  13. Retusz warstwy malarskiej.
  14. Zabezpieczenie powierzchni obrazu warstwą werniksu.
- konserwacja ramy obrazu:
15. Dezynfekcja i dezynsekcja.
  16. Wstępne oczyszczenie z zabrudzeń powierzchniowych.
  17. Usunięcie wtórnych folii pozłotniczych (metody chemiczne) na dekoracyjnych krzyżujących się listwach.
  18. Oczyszczenie monochromii ramy po uprzednim wykonaniu prób.
  19. Uzupelnienie ubytków drewna w otworach wylotowych owadów oraz ubytków formy.
  20. Uzupelnienie ubytków warstwy barwnej.
  21. Rekonstrukcja partii złożonych ramy złotem płatkowym.
  22. Oprawa obrazu w ramę.

III. Obraz „Św. Bogumił” wraz z ramą:

1. Wyjęcie z ramy, zdjęcie z krosna i wstępna dezynfekcja.
2. Oczyszczenie z brudu powierzchniowego lica.
3. Oczyszczenie odwrocia.
4. Usunięcie pociemniałego werniksu.
5. Usunięcie ewentualnych wcześniejszych reperacji i przemalowań (metody mechaniczne i chemiczne, po przeprowadzeniu prób).
6. Prostowanie deformacji płótna.
7. Konsolidacja łuszczących się warstw gruntu i warstwy malarskiej.
8. Uzupelnienie ubytków płótna i reperacje lokalne.
9. Uzupelnienie ubytków zaprawy kitem emulsyjnym i zaizolowanie powierzchni kitów.
10. Dezynfekcja i dezynsekcja krosna.
11. Wzmocnienie struktury drewna krosna flekami lub masą żywiczną i uzupelnienie brakujących klinów.
12. Napięcie obrazu na przygotowane krosno.
13. Retusz warstwy malarskiej.
14. Zabezpieczenie powierzchni obrazu warstwą werniksu.

konserwacja ramy obrazu:

15. Dezynfekcja i dezynsekcja.
16. Wstępne oczyszczenie z zabrudzeń powierzchniowych.
17. Usunięcie wtórnych folii pozłotniczych (metody chemiczne) na ornamentach snycerskich ramy.
18. Wykonanie prób na oczyszczenie ewentualnych przemalowań i odsłonięcie oryginalnej monochromii ramy.
19. Uzupełnienie ubytków drewna.
20. Uzupełnienie ubytków warstwy barwnej.
21. Rekonstrukcja partii złożonych ramy złotem płatkowym lub wypunktowanie złotem proszkowym, adekwatnie do stanu zachowania pierwotnej warstwy pozłotniczej.
22. Oprawa obrazu w ramę.

Prace konserwatorskie będą prowadzone według programów prac konserwatorskich (programy zawierają metody oraz materiały, które będą zastosowane w konserwacji), opracowanych przez dyplomowaną konserwator dzieł sztuki, mgr Grażynę Lazarowicz, uzgodnionego w dniu 19.03.2024 r. przez Opolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, Uzgodnienie nr ZR.5144.18.2024.AM.

Niniejsze pozwolenie posiada termin ważności do dnia: 31.12.2024 r.

Postępowanie w sprawie wydanego pozwolenia może zostać wznowione, a następnie pozwolenie może zostać cofnięte lub zmienione na podstawie art. 47 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jednolity – DzU z 2022, poz. 840, ze zm.).

Warunki konserwatorskie na podstawie art.36 ust. 3 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jednolity – DzU z 2022, poz. 840, ze zm.) i § 12 Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 sierpnia 2018 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (tekst jednolity – DzU z 2021 r., poz. 81):

1. kierowanie pracami konserwatorskimi albo samodzielne ich wykonywanie przez osobę posiadającą kwalifikacje, o których mowa w art. 37a ust. 1 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jednolity – DzU z 2022, poz. 840) oraz przekazanie Opolskiemu Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków (OWKZ) w terminie nie później niż 14 dni przed rozpoczęciem prac, a w toku prac w terminie 14 dni przed dokonaniem zmiany osoby prowadzącej prace:
  - a. imienia, nazwiska i adresu osoby kierującej pracami konserwatorskimi albo samodzielnie je wykonującej,

- b. dokumentów potwierdzających spełnianie przez tę osobę wymagań, o których mowa w art. 37a ust.1 ustawy,
  - c. oświadczenia wskazanej osoby, o przyjęciu obowiązku kierowania albo samodzielnego wykonywania wskazanych w pozwoleniu prac,
2. zawiadomienie OWKZ o terminie rozpoczęcia i zakończenia wskazanych w pozwoleniu prac,
  3. niezwłoczne zawiadomienie OWKZ o wszelkich zagrożeniach lub nowych okolicznościach ujawnionych w trakcie prowadzenia prac, wskazanych w pozwoleniu,
  4. odnośnie realizacji prac konserwatorskich przy rzeźbach (pkt I uzgodnionego programu prac):
    - a. po realizacji pkt. I.1 uzgodnionego programu prac tj. wykonaniu odkrywek stratygraficznych oraz przeprowadzeniu badań laboratoryjnych na zbadanie spoiwa i wybranych pigmentów, przedstawienie OWKZ wyników badań stratygraficznych i laboratoryjnych, z określeniem historycznego układu warstw barwnych i pozłotniczych (z rozpoznaniem pierwotnej technologii warstw barwnych), celem doprecyzowania postępowania konserwatorskiego w stosunku do uzgodnionego programu prac;
    - b. po realizacji pkt. I.4 uzgodnionego programu prac tj. usunięciu przemaalowań, komisja konserwatorska przy obiekcie z udziałem OWKZ w celu oceny realizacji prac i uściślenia postępowania konserwatorskiego w stosunku do stanu zachowania i zakresu występowania warstw pierwotnych;
  5. odnośnie realizacji prac konserwatorskich przy obrazach wraz z ramami (pkt II i III uzgodnionego programu prac):
    - a. po realizacji pkt. II.1-4 i III.1-4 uzgodnionego programu prac przedstawienie OWKZ sprawozdania ze stanu zachowania warstwy malarskiej i płóciennego podłoża, celem doprecyzowania postępowania konserwatorskiego w stosunku do uzgodnionego programu prac;
    - b. po realizacji pkt. II.18 i III.18 uzgodnionego programu prac przedstawienie OWKZ sprawozdania z rozpoznania stratygraficznego warstw barwnych i pozłotniczych na powierzchni ram, z określeniem oryginalnej techniki wykonania warstw pozłotniczych, celem doprecyzowania programu prac konserwatorskich;
  6. odbiór końcowy prac konserwatorskich wskazanych w pozwoleniu z udziałem OWKZ, inwestora i osoby prowadzącej prace,
  7. prowadzenie dokumentacji przebiegu wskazanych w pozwoleniu prac, w sposób umożliwiający jednoznaczną identyfikację i dokładną lokalizację przestrzenną wszystkich czynności, użytych materiałów oraz dokonanych odkryć i przekazanie OWKZ dokumentacji konserwatorskiej **w terminie 3 miesięcy** od zakończenia prac.

Uzasadnienie

W dniu 14.02.2024 r. do Opolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (OWKZ) wpłynął wniosek Parafii Rzymskokatolickiej pw. Wniebowzięcia NMP w Uszycach (uzup.: 13.03.2024), w sprawie wydania pozwolenia konserwatorskiego na prowadzenie prac konserwatorskich przy rzeźbach z Grupy Ukrzyżowania (Chrystus Ukrzyżowany, Matka Boska

i św. Jan Ewangelista) oraz przy obrazach „Chrystus niosący krzyż” i „Św. Bogumił”, znajdujących się w kościele parafialnym pw. Wniebowzięcia NMP w Uszycach, gm. Gorzów Śląski. Przedmiotowe zabytki są wpisane do rejestru zabytków ruchomych pod numerami: B-81/95 z dnia 15.05.1995 r.; ks.B.t.II-83/1-17/06 z dnia 20.09.2006 r. Z tego względu podlegają ochronie konserwatorskiej, wyrażającej się m.in. w konieczności uzgadniania z wojewódzkim konserwatorem zabytków wszelkich czynności faktycznych odnoszących się do tych obiektów. Ponadto w myśl art.4 pkt 1,2 Ustawy z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jednolity – DzU z 2022, poz. 840, ze zm.), ochrona zabytków polega w szczególności na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu zapewnienie warunków prawnych, umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie oraz zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla ich wartości.

Niniejsze pozwolenie zostało wydane na podstawie art. 36 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, w oparciu o dane zawarte we wniosku.

W nawiązaniu do ust. 3 przywołanego art. 36, zawarto w pozwoleniu warunki konserwatorskie nr 1-7, wprowadzone celem zapobieżenia uszkodzeniu lub zniszczeniu zabytku. W odniesieniu do uzgodnionego programu prac, OWKZ wprowadził warunki konserwatorskie, w tym w warunku nr 4, w odniesieniu do konserwacji gotyckich rzeźb z Grupy Ukrzyżowania określono, iż po realizacji prac w zakresie wykonania odkrywek stratygraficznych oraz przeprowadzeniu badań laboratoryjnych na zbadanie spoiwa i wybranych pigmentów, należy przedstawić OWKZ wyniki badań stratygraficznych i laboratoryjnych, z określeniem historycznego układu warstw barwnych i pozłotniczych (z rozpoznaniem pierwotnej technologii warstw barwnych), celem doprecyzowania postępowania konserwatorskiego w stosunku do uzgodnionego programu prac. Ponadto w ww. warunku konserwatorskim wskazano, iż po realizacji prac w zakresie usunięcia przemalowań z powierzchni rzeźb należy zwołać komisję konserwatorską przy obiekcie w celu oceny realizacji prac i uściślenia postępowania konserwatorskiego w stosunku do stanu zachowania i zakresu występowania warstw pierwotnych. W odniesieniu do prac konserwatorskich przy obrazach OWKZ określił w warunku konserwatorskim nr 5, iż należy przedstawić OWKZ sprawozdanie ze stanu zachowania warstwy malarskiej i płóciennego podłoża, celem doprecyzowania postępowania konserwatorskiego w stosunku do uzgodnionego programu prac oraz sprawozdanie z rozpoznaniem stratygraficznym warstw barwnych i pozłotniczych na powierzchni ram, z określeniem oryginalnej techniki wykonania warstw pozłotniczych, celem doprecyzowania programu prac konserwatorskich. Powyższe warunki zostały wprowadzone w celu uzgodnienia postępowania konserwatorskiego najważniejszego dla przywrócenia pierwotnych walorów historycznych i artystycznych omawianych zabytków.

Mając na uwadze, iż planowane prace są zgodne z zasadami ochrony zabytków i sztuką konserwatorską, pozwolenie może być wydane.

Stąd należało orzec jak w sentencji.

Od decyzji niniejszej przysługuje stronom odwołanie do Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego, za moim pośrednictwem, w terminie 14 dni od daty jej doręczenia (art.127 § 1 i 2 oraz art.129 § 1 i 2 k.p.a.). W trakcie biegu terminu do wniesienia odwołania strona może zrzec się prawa do wniesienia odwołania wobec organu administracji publicznej, który wydał decyzję. Z dniem doręczenia organowi administracji publicznej oświadczenia o zrzeczeniu się prawa do wniesienia odwołania przez ostatnią ze stron postępowania, decyzja staje się ostateczna i prawomocna (art.127a § 1 i 2 k.p.a.).

OPOLSKI WOJEWÓDZKI
KONSERWATOR ZABYTEKÓW

Monika Ożóg
dr hab. Monika Ożóg

Pouczenie:

Wnioskodawca (inwestor) i prowadzący prace (kierujący robotami, wykonawca) zobowiązani są do przestrzegania zasad i warunków prowadzenia prac (robót, badań lub innych działań), wynikających z ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, w szczególności:

1) Wojewódzki konserwator zabytków wstrzymuje (na mocy decyzji) wykonywane bez jego pozwolenia lub w sposób odbiegający od zakresu i warunków określonych w pozwoleniu prace (roboty, badania lub inne działania) przy zabytku wpisanym do rejestru lub w jego otoczeniu, a następnie wydaje decyzję:

- a) nakazującą przywrócić zabytku do poprzedniego stanu lub uporządkowanie terenu, z określeniem terminu wykonania tych czynności, albo
- b) zobowiązującą do uzyskania pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków na prowadzenie wstrzymanych prac (robót, badań lub innych działań) przy zabytku, albo
- c) nakładającą obowiązek podjęcia określonych czynności w celu doprowadzenia wykonywanych prac (robót, badań lub innych działań) przy zabytku do zgodności z zakresem i warunkami określonymi w pozwoleniu, wskazując termin wykonania tych czynności.

Po wykonaniu obowiązku, o którym mowa pod lit. c), wojewódzki konserwator zabytków wydaje pozwolenie na wznowienie wstrzymanych prac (robót, badań lub innych działań) przy zabytku.

2) W przypadku, gdy bez wymaganego pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków lub w sposób odbiegający od zakresu i warunków określonych w pozwoleniu wykonano przy zabytku wpisanym do rejestru prace (roboty, badania lub inne działania), wojewódzki konserwator zabytków wydaje decyzję:

- a) nakazującą przywrócić zabytku do poprzedniego stanu lub uporządkowanie terenu, określając termin wykonania tych czynności, albo
- b) zobowiązującą do doprowadzenia zabytku do jak najlepszego stanu we wskazany sposób i w określonym terminie.

3) Osoba, która dopuściła się naruszenia przepisów o zabytkach lub naruszyła zakres i warunki określone w pozwoleniu, jest obowiązana na swój koszt wykonać czynności nakazane w decyzji, o której mowa w punkcie 1) lit. a) i c) oraz w punkcie 2).

4) **Wykonawca jest zobowiązany niezwłocznie zawiadomić OWKZ o wszelkich zagrożeniach lub nowych okolicznościach ujawnionych w toku prac konserwatorskich przy zabytku, które mogą mieć wpływ na stan zachowania zabytku.** W takich przypadkach WKZ jest zobowiązany wydać wykonawcy odpowiednie zalecenia w terminie nie późniejszym niż 7 dni od dnia przyjęcia zawiadomienia, może również wydane pozwolenie zmienić lub je cofnąć.

5) **Art. 107d.**

1. Kto bez pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków podejmuje działania, o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 1–5, podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 500 000 zł.

2. Kto podejmuje działania, o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 1–5, niezgodnie z zakresem lub warunkami określonymi w pozwoleniu wojewódzkiego konserwatora zabytków, podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 500 000 zł.

5. Karę pieniężną, o której mowa w ust. 1–2, nakłada w drodze decyzji organ ochrony zabytków, który wydał pozwolenie bądź był właściwy do wydania pozwolenia.

Otrzymuje za zwrotnym potwierdzeniem odbioru:

✓ Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP w Uszycach

Uszyce 71

46-310 Gorzów Śląski

W załączniku nr 1: uzgodniony przez OWKZ program prac konserwatorskich rzeźb z Grupy Ukrzyżowania

W załączniku nr 2: uzgodnione przez OWKZ programy prac konserwatorskich obrazów „Chrystus niosący krzyż” i „Św. Bogumił”

aa AM